Voorzitter,

Ruim een half jaar geleden sprak de kiezer in Eijsden-Margraten zich uit. Eijsden Margraten Lokaal kwam als grootste partij uit de gemeenteraadsverkiezingen. Een resultaat waar wij trots op zijn, maar dat vooral een grote verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Een verantwoordelijkheid om het vertrouwen van onze inwoners waar te maken en onze gemeente verder te brengen.

Samen met CDA en PRO hebben wij die verantwoordelijkheid opgepakt en een coalitie gevormd. Drie partijen met ieder hun eigen politieke achtergrond en overtuigingen, maar met een gezamenlijke ambitie: bouwen aan een toekomstbestendig Eijsden-Margraten, waarin het prettig wonen, werken en leven blijft.

Voorzitter,

Vandaag bespreken wij de eerste programmabegroting van deze nieuwe bestuursperiode. Een begroting waarin het nieuwe college richting geeft aan de voornemens uit het coalitieakkoord voor de komende vier jaar, maar waarin tegelijkertijd keuzes worden gemaakt die bepalend zijn voor de toekomst van onze gemeente.

Voor Eijsden Margaten Lokaal staat daarbij één vraag centraal: Wat gaan onze inwoners en ondernemers concreet merken van onze ambities, en wat dragen deze bij aan het behoud en de versterking van ons unieke leefomgeving? Want uiteindelijk gaat een begroting niet uitsluitend over cijfers, reserves en financiële kaders. Het gaat over de kwaliteit van leven in onze dorpen, over kansen voor onze lokale ondernemers en over het behoud van de bijzondere omgeving waarin wij wonen, werken en recreëren. Een gemeente waarin inwoners zicht thuis voelen, ondernemers de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen en waarin wij zorgvuldig omgaan met ons waardevolle landschap. En dat is waar Eijsden Margraten lokaal ook voor staat. Ambities zijn belangrijk, maar uitvoering is en blijft uiteindelijk bepalend.

Voorzitter,

EML herkent veel van haar uitgangspunten in de ambities van het college. Woningbouw passend bij de behoefte van onze kernen, blijven investeren in de leefbaarheid van onze kernen en het behoud van ons prachtige landschap zijn thema’s die ook voor onze fractie van groot belang zijn. Maar tegelijkertijd vinden wij dat een programmabegroting meer moet zijn dan een verzameling van ambities. De kracht van een goed gemeentelijk beleid zit uiteindelijk niet in wat wij voornemens zijn, maar in wat wij daadwerkelijk realiseren.

Onze inwoners verwachten dat er passende woningen worden gebouwd, dat we toekomstgericht investeren om voorzieningen te behouden en dat eerder genomen besluiten daadwerkelijk tot uitvoering worden gebracht. Voor de lokale ondernemers een beleid dat aansluit bij de uitdagingen waarmee zij dagelijks te maken hebben. En ons landschap vraagt om een zorgvuldig beheer, waarbij bescherming en ontwikkeling met elkaar in balans blijven. Juist daarom vindt EML het belangrijk dat financiële keuzes zijn gekoppeld aan concrete plannen, heldere prioriteiten en meetbare resultaten.

En als we het dan hebben over uitvoering dan is de raad nog steeds in afwachting van bijvoorbeeld de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek Levensbomenbos. Een door EML geïnitieerde motie uit november 2024. Het haalbaarheidsonderzoek bleek uiteindelijk voor december 2025 niet haalbaar, maar het toegezegde tweede kwartaal van 2026 ook niet. Een vraag aan het college is dan ook wanneer kan de raad de uitkomsten van dit onderzoek verwachten om een vervolg te geven richting uitvoering.

Voorzitter,

Bij financiële verantwoordelijkheid hoort ook dat we zorgvuldig omgaan met de lasten voor onze inwoners en ondernemers. In de voorliggende begroting zien we dat vanaf 2027 belastingverhogingen zijn voorzien die verder gaan dan de reguliere inflatiecorrectie.

Tegelijkertijd weten we dat de financiële vooruitzichten voor de komende jaren nog onzeker zijn. Verschillende investeringen moeten nog verder worden uitgewerkt en ook over de toekomstige bijdragen vanuit het Rijk bestaat nog onduidelijkheid.

EML vindt het daarom te vroeg om nu al vooruit te lopen op extra belastingverhogingen voor de jaren na 2027. We moeten eerst beter inzicht krijgen in onze daadwerkelijke financiële opgaven, voordat we besluiten om inwoners en ondernemers structureel zwaarder te belasten.

Daarbij blijven wij het college uitdagen om, ondanks alle ambities en opgaven die voor ons liggen, kritisch te blijven kijken naar de eigen organisatie. Waar kunnen we efficiënter werken en kosten besparen zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van onze dienstverlening? Wat EML betreft moeten we voortdurend zoeken naar mogelijkheden om de beschikbare middelen doelmatiger in te zetten. Voordat we kijken naar hogere lasten voor onze inwoners, moeten we ook kritisch blijven kijken naar onze eigen uitgaven.

Daarom dienen wij samen met onze coalitiepartners CDA en PRO de motie *'**Heroverweeg de belastingverhoging na 2027'*** in.

Met deze motie verzoeken wij het college om bij de voorbereiding van de begroting 2028 opnieuw kritisch te kijken naar de noodzaak van belastingverhogingen. Daarbij moet het uitgangspunt zijn dat gemeentelijke belastingen en heffingen niet sterker stijgen dan de inflatie. Mocht een hogere stijging toch noodzakelijk blijken, dan verwachten wij daarvoor een afzonderlijk en goed onderbouwd voorstel aan de raad. We moeten niet vandaag al de rekening voor morgen bij onze inwoners neerleggen, zolang we nog niet weten hoe hoog die rekening daadwerkelijk zal zijn.

Voorzitter,

Een sterke lokale economie is belangrijk voor de toekomst van onze gemeente. Onze ondernemers zorgen voor werkgelegenheid, dragen bij aan de leefbaarheid van onze kernen en verdienen een gemeente die hen ondersteunt.

Tegelijkertijd moeten we kritisch blijven kijken naar de middelen die we daarvoor beschikbaar stellen. In de voorliggende begroting wordt voor de pilot economische agenda over de komende vier jaar circa 1,3 miljoen euro voorzien. Een aanzienlijk bedrag, terwijl de nieuwe strategische economische visie en de bijbehorende uitvoeringsagenda nog moeten worden vastgesteld.

EML vindt dit de verkeerde volgorde. We moeten eerst bepalen wat we willen bereiken, welke projecten daadwerkelijk meerwaarde hebben en welke financiële middelen daarvoor nodig zijn. Pas daarna kunnen we als raad een weloverwogen besluit nemen over verdere investeringen.

Daarom dienen wij een amendement in waarmee we de aanvullende financiële ruimte voor de economische agenda beperken tot 672.000 euro. We handhaven daarmee de beschikbare middelen voor de economische agenda in 2027. Daarmee blijven de bestaande economische activiteiten en de dienstverlening aan onze ondernemers gewaarborgd, terwijl we ook voldoende ruimte bieden om de eerste stappen vanuit de nieuwe visie te zetten. Hiermee geven we het college voldoende vertrouwen om aan de slag te gaan met de economische visie.

Mocht in de toekomst blijken dat voor concrete projecten meer middelen nodig zijn, dan kan het college daarvoor altijd terugkomen naar de raad met een onderbouwd voorstel.

Voorzitter, EML wil niet persé bezuinigen op ambitie, maar wel voorkomen dat we geld reserveren zonder vooraf duidelijke keuzes te maken. Eerst de inhoud, dan het geld. Juist met de financiële uitdagingen die voor ons liggen, vinden wij dat een verstandige en verantwoorde keuze.

Voorzitter,

EML pleit al jaren voor de afschaffing van de hondenbelasting. Wij vinden het niet rechtvaardig dat een specifieke groep inwoners belasting betaalt, terwijl de opbrengsten rechtstreeks naar de algemene middelen van de gemeente gaan. Daarom dienen wij een amendement in om de hondenbelasting gefaseerd af te schaffen. Vanaf 2027 halveren we de tarieven, houden we deze in 2028 en 2029 gelijk en schaffen we de hondenbelasting per 1 januari 2030 volledig af.

Door dit stapsgewijs te doen, spreiden we de financiële gevolgen voor de gemeente. We realiseren ons dat dit gevolgen heeft voor de begrotingssaldi, zeker in de jaren waarin de begroting al onder druk staat. Daarom vragen we het college om deze structurele vermindering van inkomsten nadrukkelijk mee te nemen bij toekomstige begrotingsvoorstellen en eventuele bezuinigingsmaatregelen. Wat EML betreft is de hondenbelasting niet meer van deze tijd. Met dit amendement zetten we een concrete stap naar de definitieve afschaffing.

Voorzitter,

Een van de onderwerpen waarop EML nadrukkelijk een andere financiële prioriteit wil stellen, is het Maatschappelijk Vastgoed.

Begin 2026 heeft de gemeenteraad bijna unaniem ingestemd met het IHP Maatschappelijk Vastgoed en de daarin opgenomen vijf geprioriteerde businesscases. Daarmee heeft de raad een duidelijk koers uitgezet voor de toekomst van onze maatschappelijke voorzieningen. Maar met het vaststellen van deze uitwerkingsagenda zijn we er nog niet. Sterker nog, wat EML betreft begint het belangrijkste werk nu pas.

Wij vinden het teleurstellend dat voor nieuwe ambities aanzienlijke financiële middelen worden gereserveerd, terwijl voor toekomstige investeringen op maatschappelijk vastgoed geen middelen worden vrijgemaakt. Het vastgestelde IHP betreft weliswaar een uitwerkingsagenda, maar zonder financieel perspectief blijft daadwerkelijke realisatie onzeker. En juist daar wringt het voor onze fractie! Vooral wanneer de gemeenteraad unaniem deze uitwerkingsagenda vast stelt en daarbij de duidelijke prioriteiten benoemt.

Investeren in toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed is immers direct investeren in de kwaliteit van leven van onze inwoners. Het gaat niet uitsluitend om gebouwen of accommodaties. Het gaat om de plekken waar onze kinderen sporten, waar verenigingen hun activiteiten organiseren, waar inwoners ongeacht de leeftijd elkaar ontmoeten en waar de sociale verbondenheid binnen onze kernen wordt versterkt. Deze voorzieningen zijn van grote betekenis voor de gezondheid, het welzijn en de leefbaarheid van onze dorpen.

Om daarvoor daadwerkelijk financiële slagkracht te creëren, dient EML een amendement in waarmee wij voorstellen een nieuwe Bestemmingsreserve Maatschappelijk Vastgoed en Accommodaties in te stellen en daar financiële middelen aan toe te kennen. Een financiële basis om de voorbereiding en de mogelijke realisatie van de geprioriteerde projecten in de toekomst daadwerkelijk mogelijk te maken.

Het is voor EML belangrijk dat inwoners en verenigingen erop mogen vertrouwen dat besluiten uit deze raad niet alleen op papier worden vastgelegd, maar ook zichtbaar worden in de praktijk.

Voorzitter,

Soms zijn er acties nodig om iets in beweging te krijgen. Zo werden afgelopen september in onze gemeente verschillende plaatsnaamborden ineens voorzien van hun Limburgse dialectnaam. Een ludieke actie die wat EML betreft een mooie boodschap had: wees trots op onze eigen taal en identiteit! Want hoewel we in onze gemeente het dialect op verschillende manieren koesteren, ontbreekt het nog altijd op onze plaatsnaamborden. En dat terwijl ons dialect onlosmakelijk verbonden is met de geschiedenis en identiteit van onze kernen.

Daarom dienen wij samen met het CDA de motie ‘Òs taol op de plaotsnaomborde’ in. Hiermee willen we het dialect ook letterlijk een plek geven bij de ingang van onze kernen. Want wat ós betreft, maog ós taol best get mieër gezien wurre!

Tot slot, voorzitter,

Eijsden-Margraten is een prachtige gemeente. Een gemeente met karakteristieke dorpen, een uniek landschap, een rijk verenigingsleven en bovenal inwoners die zich iedere dag inzetten voor hun eigen leefomgeving. Dat is iets om trots op te zijn, maar vooral ook iets om te koesteren.

Wat daar bij hoort is een schone leefomgeving. Een schone leefomgeving en sterke verenigingen gaan wat ons betreft hand in hand. Daarom dient Eijsden Margraten Lokaal de motie ‘Schoon Eijsden-Margraten’ in. Hiermee willen we bijvoorbeeld verenigingen stimuleren om tegen een vergoeding zwerfafval op te ruimen. Zo versterken we zowel onze leefomgeving als ons verenigingsleven.

Voorzitter,

Natuurlijk moeten we ambitie tonen, vooruitkijken en ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen. Maar laten we daarbij vooral niet vergeten wat we al hebben. Onze voorzieningen, onze verenigingen, onze openbare ruimte en de kwaliteit van leven in onze kernen verdienen minstens zoveel aandacht. Vooruitgang betekent immers niet alleen iets nieuws realiseren, maar ook behouden en versterken wat al goed is.

En laten we vooral werk maken van de plannen waarover we eerder al besluiten hebben genomen. Niet steeds opnieuw ambities formuleren, maar zorgen dat besluiten daadwerkelijk tot uitvoering komen. Want uiteindelijk beoordelen onze inwoners ons niet op de hoeveelheid plannen die we maken, maar op wat zij daarvan terugzien in hun eigen dorp.

Voorzitter, EML heeft vertrouwen in dit college en in de deskundigheid en inzet van ons ambtelijk apparaat. Wij realiseren ons dat de uitdagingen groot zijn en dat niet alles tegelijkertijd kan. Maar juist door duidelijke prioriteiten te stellen, kritisch te blijven op onze eigen organisatie en samen verantwoordelijkheid te nemen, kunnen we de komende jaren belangrijke stappen zetten.

Daarbij hebben we elkaar nodig. College, gemeenteraad, ambtenaren, ondernemers, verenigingen en natuurlijk al onze inwoners. Laten we samen verder bouwen aan een mooi, leefbaar en toekomstbestendig Eijsden-Margraten. Voor al onze kernen, voor al onze inwoners en voor de generaties na ons.

Dank u wel, voorzitter.